

JEGYZŐKÖNYV

A SZEGEDI KERESKEDELMI ÉS IPARKAMARÁNAK

1925. évi április hó 7-én tartott

TELJES ÜLÉSÉRŐL.

Jelen voltak:

Wimmer Fülöp elnök, Körmeny Mátyás és Ottovay Károly alelnökök, ifj. Aigner József, Boda Bertalan, Bokor Adolf, Glücksthal Lajos, Holtzer Aladár, Holtzer Tivadar, Kiss Géza, Lendáczy Sándor, Reitzer Lipót, Schwartz Henrik, Schwartz Manó, Szakáll József, Vas Károly beltagok, Csillag Ignác, Fekete Sándor, ifj. Horváth Mihály és Papp József kültagok, Bottka Sándor dr., Bíró Albert, Kalmár Zsigmond, Kucses Károly, Pick Jenő, Pongrácz Albert, Reichardt Vilmos, Rózsa Béla és Tóth Andor lev. tagok. A kamara irodája részéről Tonelli Sándor dr. főtitkár, Landesberg Jenő dr. ügyv. titkár, Cserzy Mihály dr. fogalmazó.

Tárgysorozat

- I. Jegyzőkönyv hitelesítésére két tag kikiáltása
- II. Elnöki jelentések:

1. Kereskedelemügyi miniszter leirata a magánipariskolák tárgyában. (7135/1924.)
2. Kereskedelemügyi miniszter leirata a kárpitos, kárpitosdiszító és paplanosipar munkakörének szabályozása tárgyában. (876/1925.)
3. A husipar vasárnapi üzletzárásának szabályozása. (1120/1925.)
4. Kereskedelemügyi miniszteri leirat a gyógyáranyagkereskedelem engedélyezése tárgyában. (1430/1925.)
5. Kereskedelemügyi miniszter leirata az ipartestületek fegyelmi jogköre tárgyában. (65/1925.)
6. Kereskedelemügyi miniszter leirata a gyáriparosok ipartestületi tagsága tárgyában. (1760/1925.)
7. Kamarai felterjesztés a tévesen kirótt vámilletékek visszatérítése tárgyában. (68/1925.)
8. Kamarai felterjesztés körzeti bérletjegyek rendszeresítése tárgyában. (450/1925.)
9. Szeged város átírata női iparostanonciskola szervezése tb. (1021/1925.)
10. A hólabdarendszerű árusítás ügye. (1241/1925.)
11. A postai és kincstári értékjegyek árusításának ügye. (1827/1925.)
12. A szegedi 2. sz. postahivatal kibővítésének ügye. (1861/1925.)

13. Szegedi borbélymesterek kérelme vasárnapi üzletnyitásuk szabályozása tárgyában. (1887/1925.)
 14. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés jubileuma. (1808/1925)
 15. Kner Izidor gyomai nyomdatulajdonos levelező tagsága. (257/1925.)
 16. Néhai Perjéssy László kamarai titkár síremlékének felállítás. (7136/1924.)
 17. Timár Endre kamarai kültag halála.
 18. Chorin Ferenc halála.
 19. Ullmann Adolf halála.
- III. Titkári jelentés.
- IV. Papp József behívása a Lélek István makói kültag elhalálozásával megüresedett tagsági helyre. (229/1925.)
- V. Az új kamarai választások előkészítése. (1291/1925.)
- VI. A kamara 1925. évi költségvetésének jóváhagyása. (1641/1925.)
- VII. Az üzleti záróra kérdésének szabályozása. (916/1925)
- VIII. Rendelettervezet a szikvizgyártás szabályozásáról. (1452/1925.)
- IX. A kutfuróipar munkakörének szabályozása. (1984/1925.)
- X. Az ácsmesterek jogviszonyának rendezése. (1502/1925.)
- XI. A magyar paprikapiac válsága. (1952/1925.)
- XII. Piacrendészeti ügyek. (807/1925. és 1893/1925.)
- XIII. Új ipartestületek alakulása a kamarai kerületben.
- XIV. Ösztöndíj ügyek.
- XV. Esetleges indítványok.

I. *Wimmer* Fülöp elnök az ülést megnyitván, a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri ifj. *Signer József* és *Schwartz Manó* beltagokat.

Napirend előtt az elnök kegyeletes szavakban emlékezik meg *Bauer Gyula* hódmezővásárhelyi kamarai kültagnak március 30.-án történt elhunytáról. *Bauer Gyula* a vidéki malomiparnak egyik vezető egyénisége volt, aki hódmezővásárhelyi malmát országos színvonalra, a legnagyobb kereskedelmi malmok sorába emelte. *Bauer Gyula* annak a generációnak volt szülötte, amely gyermekkorában élte át 1867-ben az ország ujjaalakulását és férfi korának java munkáját állította annak a megújodott Magyarországnak a szolgálatába, melynek gazdasági és politikai eredményei 1896-ban kulmináltak. Mindig tevékeny részt vett a közéletben, különösen Hódmezővásárhely város társadalmi, politikai és gazdasági életében. Egészsége csak a kömmün megpróbáltatásainak az ideje óta kezdődött hanyatlani, mikor többedmagával együtt a vörösök Budapestre hurcolták és több hónapon keresztül elzárva tartották a Margit-köruti katonai fogházban. Közvetlen halála előtt üdülés céljából néhány hetet töltött a délvidéken és a tragikus sors úgy hozta magával, hogy hazaérkezése napján szívroham ölte meg. Halála alkalmával a kamara, melynek az elhunyt 25 éven át tagja volt, özvegyének részvétét fejezte ki és *Tonelli*

Sándor dr. főtitkárral képviseltette magát a temetésen. Indítványozza, hogy Bauer Gyula emléket a teljes ülés jegyzőkönyvében örökítse meg.

Szintén napirend előtt jelenti be az elnök, hogy a kamarának új makói kültagja, Papp József első ízben vesz részt a kamara ülésén. Ebből az alkalomból meleg szavakkal üdvözlje Papp Józsefet és azon reményének ad kifejezést, hogy azon rövid idő alatt, míg a jelenlegi kamara együtt van, teljes odaadással fogja támogatni a kamarának közcélu munkásságát.

Ugyanezt az alkalmat felhasználja az elnök arra is, hogy üdvözlje Fekete Sándor kamarai kültagot, aki ebben az esztendőben tölti be önálló kereskedői működésének 50 éves jubileumát. A ritka évforduló alkalmából a kamara őszinte üdvözlét tolmácsolja Fekete Sándornak és azon reményének ad kifejezést, hogy még sok éven át a mostanihoz hasonló jó erőben és egészségben működhetik pályáján, amelynek mindenkor díszére vált.

Papp József és Fekete Sándor köszönő szavai után

*a teljes ülés az elnöknek a napirend előtt tett bejelentéseire
hozzájárul.*

II. 1. Jelenti az elnökség, hogy a kereskedelemügyi miniszter leiratot intézett a kamarához, melyben felhívta figyelmét *a magánipariskolák és tanfolyamok engedélyezése* tárgyában életben lévő rendeletek azon követelményeire, hogy az ilyen tanfolyamok csak miniszteri engedély alapján tarthatók fenn. Minthogy a különböző iparokban magánvállalkozásként miniszteri engedély nélkül olyan tanfolyamokat tartanak fenn egyesek, melyek többnyire hangzatos ígéretekkel meg nem engedett módon toborozzák a hallgatóságot, ennél fogva a köz érdekében szükségesnek látja a miniszterium a vonatkozó rendeletek pontos betartását és annak lehető ellenőrzését.

Felhívja a miniszter a kamarát, hogy olyan esetekben, amikor ilyen tanfolyamok tartása tudomására jut, arról megfelelő intézkedés végett tegyen jelentést.

Kucses Károly levelező-tag (Makó) indítványozza, hogy a kamara keressen módot a miniszter által engedélyezett ipari tanfolyamok szegénysorsu iparosok által való látogatására.

Az elnök javaslatára a teljes ülés úgy határoz, hogy részben a költségvetés által engedélyezett keretek között maga fogja megkönnyíteni a szegénysorsu iparosoknak és alkalmazottaknak az ipari továbbképző tanfolyamok látogatását, részben pedig a kereskedelemügyi miniszter támogatását fogja ezen célra kikérni.

2. *A kárpitós és paplanos ipar* rokoniparrá való nyilvánítása tárgyában leiratot intézett a kereskedelemügyi miniszter a kamarához, azzal a felhívással, hogy az édekeltekkel való tárgyalás után véleményes jelentést tegyen a miniszteriumnak. Az érdekelt iparosok meghallgatása után a kamara azt a véleményt terjesztette a miniszter elé, hogy a kárpitós iparosnak adassék meg a jog a paplanos ipar munkakörébe tartozó tevékenységek elvégzésére is, mert a kárpitós iparban megszerzett jártasság a paplanos ipar gyakorlásához szükséges szakképzettséget is magában foglalja. A paplanos ipar ellenben, mely csak a kárpitós ipar egy részének tekinthető, nem képesíthet a kárpitós ipar gya-

korlására s ezért ezen iparágról csak sikeres szakvizsga letétele esetén lehessen áttérni a kárpitos iparra.

3. A kereskedelemügyi miniszter még a múlt év decemberében 91.551. szám alatt felhívta az összes kereskedelmi és iparkamarákat, hogy tegyenek javaslatot a *husipar vasárnapi munkájának szabályozására* vonatkozólag. A jelenleg fennálló rendelet értelmében ugyanis a husneműek, Budapest székesfőváros területét kivéve, munkaszüneti napokon csupán reggel 6-tól délelőtt 10 óráig árusíthatók és az árusítást ezeken a napokon az üzlettulajdonosok csak személyesen, esetleg családtagjaik igénybevételével eszközölhetik, de alkalmazottakat nem foglalkoztathatnak.

A kereskedelemügyi miniszter azért látta szükségesnek az új szabályozás iránti tájékozódást, mert a husiparosok főleg arra hivatkoztak, hogy az üzleti forgalom vasárnap sokkal élénkebb szokott lenni, mint hétköznapokon és az életben levő rendelet akkor teszi lehetetlenné az alkalmazottak igénybevételét, mikor arra a legnagyobb szükség van. A szegedi kereskedelmi és iparkamara a leirat vétele után kérdést intézett a kerületébe tartozó összes ipartestületekhez és a beérkezett vélemények alapján január 20.-án 478/925. szám alatt terjesztette elő véleményét a kereskedelemügyi miniszternél.

Az összes vélemények beérkezése után a kereskedelemügyi miniszter február 25.-ére ankétot hívott össze a kérdés végleges rendezése céljából, amelyen a szegedi kereskedelmi és iparkamarát *Tonelli Sándor* dr. főtitkár képviselte. Az értekezlet természetesen nem hozott érvényes határozatot, de megállapodás jött létre, a munkaadók és alkalmazottak között abban az irányban, hogy a vidéken vásár- és ünnepnapokon április 1 és október 1 között engedjék meg a munkaadóknak, hogy délelőtt 6—10 óra között alkalmazottakat is foglalkoztathassanak, míg az év többi szakában a husiparra a teljes munkaszünet legyen kötelező. A munkaszünetes félévben azonban a mészárosok és hentesek legyenek feljogosítva, hogy szombaton és az ünnepeket megelőző estéken üzletüket 9 óráig nyitva tartásák. Szóba került még az értekezleten a hétköznapi üzletnyitás ügye is, amelyet illetőleg az alkalmazottak képviselői hozzájárultak ahhoz a javaslatához, hogy az üzletek tetszés szerint reggeli 4 órától kezdve bármikor nyithatók legyenek, de az alkalmazottak munkaideje a nyitástól számítva a 10 órát ne haladja meg. A kibocsátandó miniszteri rendelet valószínűleg ezeknek az alapelveknek a figyelembe vételével fog elkészülni és kibocsáttatni.

Kiss Géza kamarai beltág aziránt intéz kérdést az elnökséghez, hogy a husiparban nem volna-e lehetséges a vásár- és Szt. István-napi zárórát reggel 6 és 10 óra között az év egész tartamára felfüggeszteni. *Tonelli Sándor* dr. főtitkár válaszképen azt a felvilágosítást nyújtja, hogy a munkaadói érdekeltségnek a miniszteriumban tartott értekezletén is az volt az álláspontja, amit *Kiss Géza* kért, azonban a jelentésben foglaltak szerint jött létre a kölcsönös megállapodás a munkaadói és munkásérdekeltségek képviselői között.

4. A Magyar Gyógyszeráranyagkereskedők Országos Egyesületének azon kérélmét, hogy a *gyógyszeráranyagkereskedés az engedélyhez és képzéshez kötött iparok közé soroztassék*, a kereskedelemügyi miniszter véleményezés végett megküldötte kamaráknak. Az érdekeltektől meghallgatása után a kamara a kérelem teljesítése iránt tett előterjesztést a miniszteriumnak.

5. A kereskedelmi miniszter megküldötte a kamarának konkrét ügyből kifolyólag az *ipartestületeknek ügyelmi joggal leendő felruházása* tárgyában hozott döntését, melyben a következőket mondja:

„Az ipartestületek feladatát nem lehet abban keresni, hogy az ipari közigazgatás teendőit lássák el és pedig nemesak azért nem, mert néhány nagy ipartestülettől eltekintve, nincsenek és nem is lehetnek abban az anyagi helyzetben, hogy erre a célra megfelelő személyzetet alkalmazzanak, hanem azért sem, mert az ipartestületek feladat-

körét egészen más irányban, a kézműves iparosság gazdasági érdekeinek hathatós szolgáltatásban kell keresni. Ez a szolgálat egymagában is rendkívül széles munkakört jelent. Abból a célból, hogy ezt a munkakört sikerrel betölthessék, az ipartestületeknek minden erejük egyesítésére kell törekedniök és el kell kerülniök mindent, ami a rendelkezésre álló erők szétforgácsolására vezethet. Azt a törekvést éppen ezért, amely az ipartestületeknek hatósági teendőkkel való elhalmozására irányul, elhibázottnak tartom.

Azok a feladatok, melyeket az 1922. XII. t.-c. az ipari képesítés rendszerének teljes megvalósítása kapcsán az ipartestületekre ruházott, mind olyanok, melyek a kézműves iparosság szakképzettségének emelését s ezzel gazdasági megerősödését szolgálják s mint ilyenek, beillenek az ipartestületek tulajdonképeni munkakörébe. Ezeknek a teendőknek az ipartestületek munkakörébe utalásából tehát éppen nem lehet arra a következtetésre jutni, mintha azzal a törvényhozó az ipartestületek ipari közigazgatási munkakörét kívánta volna szélesíteni.

6. Az egyes gyári vállalatoknak ipartestületi tagsága tekintetében, konkrét kérdés kapcsán, a kereskedelmi miniszter közölte a kamarákkal, hogy az ipartestületi intézmény reformja előkészítésének küszöbén nem kíván rendeleti úton változtatni a *gyáraknak ipartestületi tagsága* tekintetében kialakult és évek óta követett gyakorlatán, mely a gyárosokat általában kiveszi az ipartestületi tagság kötelezettsége alól. Annak azonban, hogy a gyárosok önként belépjenek az ipartestület kötelékébe, a követett gyakorlat szerint akadályja nincsen. A kilépést illetőleg az illető ipartestület alapszabályainak rendelkezései lehetnek irányadók. Amennyire helytelennek tartja a miniszter, hogy egyes ipartestületek a gyárosok tanoncainak megvizsgáztatását a gyárosoknak az ipartestületbe való belépésétől tegyék függővé, ugyanugy helyteleníti azt is, hogy egyes gyárosok, akik esetleg évek óta tagjai valamely ipartestületnek, éppen most igyekezzenek kilépni az ipartestület kötelékéből, amikor az ipartestületek súlyos helyzetüknél fogva a legnagyobb mértékben rá vannak utalva a tagsági díjából folyó bevételekre.

A miniszter kíváncsi, hogy ily esetekben a kamara jóindulatu rábeszéléssel hasson a gyárosokra az ipartestületekben való bennmaradásra. Ha ez eredményre nem vezetne, a kilépés módzatait illetőleg az ipartestületi alapszabályok előírásai az irányadók.

Körmendy Mátyás kamarai alelnök hangsúlyozza annak szükségességét, hogy a gyárvállalatok az ipartestületek kötelékében továbbra is megmaradjanak és ezért kéri a teljes ülést, hogy konkrét esetekben a kamara ilyen irányban hasson a gyáripárosokra.

7. A külfölddel közvetlen összeköttetésben álló érdekeltségnek állandó panaszát képezte, hogy a tévesen kirótt vámok vámvisszatérítése túl hosszú időt vesz igénybe, amely hosszadalmas eljárás tetemes károsodást jelent az érdekelteknek. A sérelem orvoslása céljából a kamara a miniszterhez intézett konkrét javaslatában előterjesztést tett, hogy a különbözetet, ha az téves tarifálásból, avagy téves díjmegállapításból keletkezett, az elvámoló vámhivatal térítse vissza, ha pedig a tévesen fizetett vámösszeg helytelenül számított forgalmi adóból, vagy vámmilletékből keletkezett, a visszatérítendő vámtöbbletet a fővámhivatal igazoló rávezetése után jogosult legyen az illetékes kir. pénzügyigazgatóság visszatéríteni.

8. A magy. kir. államvasutak kereskedelmi üzemmé történt átalakításával kapcsolatosan a kamara felterjesztésben hívta fel a kereskedelemügyi miniszter figyelmét arra a körülményre, hogy az államvasutak csak az összes vonalakra érvényes bérletjegyet állítanak ki, melyeknek magas ára sokakat visszariaszt a bérletjegy megváltásától. Az összes vonalakra kiállított bérletjegy azonban a kereskedelmi és ipari érdekeltség nagy részének felesleges is, mert üzleti tevékenységük csak bizonyos utvonalakra, illetőleg bizonyos körzetekre terjed ki, éppen ezért indokoltnak mutatkoznék bizonyos kilométer-hosszra érvényes *rayon-bérletjegyek kiállítása*, melyeknek ára így olcsóbban volna megállapítható és az érdekeltség igényeinek is megfelelő volna. Az ilyen rayon-bérletjegy-

rendszer csaknem az összes külföldi vasutaknál megvan és azzal az érdekelt vasutársaságok igen jó tapasztalatokat szereztek, miért is a kamara azt javasolta a miniszteriumnak, hogy a Máv. igazgatóságát a rayon-bérletjegyek rendszeresítésére hívja fel.

9. A *szegedi női iparos tanonciskola* felállítását a város törvényhatósági bizottsága még 1914-ben elhatározta. A közgyűlési határozatnak belügyminiszteri felülbírlása, illetőleg a közbejött háborus viszonyok eltolódást jelentettek az 1914-ben hozott közgyűlési határozat megvalósítása körül és a tervezett államosítás is elmaradt. Minthogy a női iparos tanoncok hosszú évek óta mindennemű iskoláztatás nélkül vannak, a kamarának többszöri sürgető megkeresésére a város tanácsa végre felhívta az iparos tanonciskola igazgatóságát, hogy a jelen helyzetnek megfelelően készítsen újabb tervezetet és költségvetést és azt a városi közgyűlésnek további tárgyalás végett mutassa be.

10. Az utóbbi időben a kamarai kerület különböző részeiből igen sok panasz érkezett a kereskedelmi és iparkamarához, hogy a *hólabdarendszerű árusítás*, mely a háboru alatt megszűnt, újból felütötte a fejét és tetemes károkat okoz a kereskedőknek és az iparosoknak. A kamarai kerület különböző részéből érkezett panaszok mellett a szegedi iparosok egy küldöttsége is járt a kamaránál, akik elpanaszolták, hogy Budapestről cipőkereskedők, ékszerészek és kefeárusok árasztják el ilyen hólabda szelvényekkel a szegedi piacot. Minthogy a hólabdarendszerű árusítás kérdését az ipartörvényekre vonatkozó rendeletek és a tisztességtelen versenyről szóló 1923. évi V. t.-c. teljesen rendezték, külön javaslatételnek szüksége ebben az ügyben nem merült fel. Szükségesnek látta azonban a kamara, hogy az illetékes hatóságoknál eljárjon az esetek felderítése és a megtorló eljárás foganatosítása tekintetében. A kamara ez ügyben érintkezésbe lépett a szegedi kerületi rendőrkapitánysággal, mely utasította az alája tartozó rendőri hatóságokat, hogy maguk részéről a szükséges intézkedéseket megtegyék és a postát is az eljárásba bevonják. A kereskedelemügyi miniszternek 82.268/900. számú rendelete ugyanis postai tilalmat állít fel a hólabdarendszerű szelvények és küldemények továbbítására. Hólabdarendszerű árusítás esetén a 70.055/900. K. M. számú rendelet értelmében a feljelentést az I. fokú iparhatóságoknál kell megtenni és a 44.113/911. K. M. rendelet értelmében az eljárás a hólabda szelvények továbbelárusítói ellen is, mint bűnsegédek ellen, megindítható. A kamara az ilyen hólabdarendszerű visszaélések esetén a legszigorubb eljárásra hívta fel az összes érdekelt hatóságok figyelmét. A visszaélések elharapódzásának azonban csak úgy lehet utját állani, ha maguk az érdekeltek is gondoskodnak a hatóságok támogatásáról és az összes tudomásukra jutott esetekben a feljelentést megteszik.

Körmendy Mátyás alelnök eseteket sorol fel, amelyek azt mutatják, hogy a hatóságok nem üldözik kellően a hólabdarendszerű árusítást. Javasolja, hogy a kamara a kormányhoz intézzen felterjesztést.

Papp József kültag (Makó) az igazságügyminiszterhez intézendő felterjesztést látja kívánatosnak, amelyben olyan intézkedését kérnék a miniszternek, hogy a hólabdarendszerű árusítót, vagy a szelvények továbbeladóját tettenérés esetén azonnali előzetes letartóztatásba lehessen helyezni.

Tonelli Sándor dr. főtitkár felvilágosítás gyanánt ismerteti a kamara irodájának a hólabdarendszerű árusítás ügyében a különböző hatóságokkal folytatott tárgyalásait. A legnagyobb nehézség a hólabdarendszerű árusítás körül az, hogy az érdekeltek csak panaszkodnak, de nem teszik meg a feljelentést. A hólabdarendszerű árusításra vonatkozólag, mint az elnöki előterjesztésből is kitűnik, megfelelő büntető szankcióval bíró törvényi és rendeleti intézkedések állanak fenn és így nem újabb intézkedést

kell kérni az igazságügyminisztertől, hanem arról kell gondoskodni, hogy akik ilyen formában vétenek a tisztességtelen versenyt tilalmazó törvény ellen, a megtorló hatóságok kezére adassanak. Ha kell, a kamara is vállalja, hogy a feljelentést megtegye, de ez esetben rendelkezésére kell bocsájtani a szükséges adatokat.

11. A *pénzügyi értékcikkek árusítását* miniszteri rendelet folytán, Budapest kivételével, az egész országban a posta vette át. Abból a célból, hogy a pénzügyi bélyeg-árusítás terén fennakadás ne legyen, a kereskedelemügyi miniszter kimondotta, hogy a kincstári postahivatalok székhelyén postai értékcikk árusítási engedéllyel bíró összes cégeket és egyéneket, akik egyúttal dohányelárusítási engedéllyel is bírnak, további intézkedésig pénzügyi értékcikkek eladására jogosítottaknak kell tekinteni. Mégis a szegedi postaigazgatóság a kamara egész területén meglepetésszerűleg oly tömegesen vonta vissza az árusítási engedélyeket, hogy nemcsak a közönség széles rétegeinek okozott ezzel káros hatású kellemetlenségeket, de nagyon sok dohányárus existenciáját is erősen megrendítette. Az évtizedek óta gyakorolt jogoknak alapos ok nélkül történt nagymérvű megvonására vonatkozó rendelkezés revíziója és megváltoztatása érdekében a kamara a kereskedelemügyi miniszterhez előterjesztést tett.

Schwartz Manó kamarai beltág a szegedi postaigazgatóság által a pénzügyi értékjegyek árusítása ügyében tett intézkedést az egyes árusokra való tekintettel sérelmezi, mert amíg a városnak a postától távolabb eső részein egyesek nem árusíthatnak pénzügyi értékcikkeket, addig a postához közelebb levő trafikengedélyesek visszakapták a pénzügyi értékcikkek elárusítását.

Cserzy Mihály dr. fogalmazó bejelenti, hogy a hadirokkantak és hadiözvegyek, függetlenül a postától eső távolságra, visszanyerték engedélyüket.

Ottovay Károly alelnök közérdekből sérelmezi a postaigazgatóság intézkedését, mert a tulterhelés mellett a postahivatalnak nem áll módjában a közönség igényeinek megfelelő kielégítése. Kéri, hogy a teljes ülésből kifolyólag újabb felterjesztés intéztessék a kereskedelemügyi miniszterhez a régi rend helyreállítása érdekében.

12. A *külföldről érkező postacsomagok elvámolása* Szegeden feltűnő nagy késelelemmel történik. A kamara emiatt felterjesztést intézett a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy a pályaudvari postahivatalban a vámkirendeltség részére megfelelő helyiséget biztosítson s addig is, míg ez a kérdés végleges megoldást nyerhet, ideiglenes intézkedéssel vegye elejét a torlódásoknak. A felterjesztésre válaszként a kereskedelemügyi miniszter közölte, hogy megfelelő vámszaki személyzet beosztása érdekében a fővámigazgatót megkereste, továbbá hogy a Szeged 2. sz. postahivatalnál a célnak jobban megfelelő helyiséget bocsájtott a vámhivatal rendelkezésére, végül, hogy a vámkezelésnek a jövőben való célszerűbb és kényelmesebb lebonyolítása céljából egy megfelelő vámkezelési épület építése iránt tárgyalást indított.

Időközben a kamarának tudomására jutott, hogy a pályaudvar közelében egy postai célokra igen alkalmasnak látszó épületet tulajdonosa a postaigazgatóságnak megvételre, vagy kibérlésre felajánlott. Minthogy a ház megvételével nemcsak a vámkezelés terén tapasztalt súlyos nehézségek volnának megszüntethetők, hanem megvalósulhatna az érdekelt köröknek az a régi óhajta is, hogy a főpostán az ajánlottlevél-, pénz-, táviratfeladás és bélyegvásárlás a földszinten legyen eszközölhető, a kamara újabb fölterjesztésben a kereskedelemügyi miniszter figyelmét felhívta a kedvező alkalomra. Ennek

eredményeként a miniszter vegyes bizottságot küldött le, amely bizottság a szegedi postaigazgatóság és a kamara kiküldötteinek részvételével a kérdést alaposan megvitatta és a kijelölt épületet postai célokra alkalmasnak találta. Remélhető, hogy az ügy ily módon rövid időn belül kedvező megoldást nyer.

Papp József makói kültag a vidéki vámhivatalok kibővítését is kívánatosnak tartja és kéri, hogy a kamara megfelelő lépéseket tegyen.

Kalmár Zsigmond hódmezővásárhelyi kültag a Hódmezővásárhelyen felállítandó vámkirendeltség fontosságát hangsúlyozza és indítványozza, hogy a teljes ülés ilyen irányu kérelemmel forduljon a miniszteriumhoz.

13. A szegedi borbély- és fodrásmesterek azzal a kérelemmel fordultak a kamarához, hogy 94.537/921. K. M. számú rendeletben foglalt rendelkezések megváltoztatásával a nyári hónapok tartama alatt a borbély- és fodrászipar körébe tartozó munkáknak vasárnap reggel 7 óra helyett 6 órai megkezdését kérelmezze a kereskedelemügyi miniszter urtól. A kérelem nem kizárólag a szegedi szakmabeli iparosok kérelme, mert ez a kamara előtt különösen, mint a kisebb városok érdekelt iparosainak kérelme is ismeretes és így a kívánalmat a kamara pártoló vélemény kíséretében terjesztette a miniszter elé.

14. Március 22.-én tartotta az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés 20 éves fennállásának alkalmából jubileumát, melyen a kamara elnöksége által képviseltette magát. Az Omkét ez alkalomból a kamara átiratban üdvözölte, amelyért az az összes üdvözlőknek nyílt levélben mondott köszönetet. A jubiláris közgyűlésre érdekltségünk köréből számosan felutaztak Budapestre és résztvettek azon a nagygyűlésen, amelyen ez alkalomból az Omke a hatósági üzemek, szövetkezetek és más köztámogatásban részesülő üzemek tultengése ellen foglalt állást. A nagygyűlés társelnökéül *Kiss Géza* szegedi kamarai beltagot választották meg és vele együtt jelentékeny számú iparos küldöttség nyújtotta át a miniszteriumoknak a nagygyűlésen elfogadott határozati javaslatot. Ez alkalomból a szegedi mészáros és hentes, illetőleg sütőipari szakosztályok képviselői *Cserzy Mihály* dr. fogalmazó vezetésével a belügyminiszteriumban is küldöttség útján kérték a hatósági üzemek megszüntetését, amelyre a miniszteriumtól kedvező ígéretet is nyertek.

15. Az aradi kamarának az ország testétől való elszakadása folytán a megmaradt részeket a szegedi kereskedelmi és iparkamarához csatolták. Az átcsatolás folytán azok a kamarai levelező tagok, akik az aradi kamara tagjai voltak, a szegedi kamarai levelező tagok sorába vétettek át. *Kner Izidor* gyomai nyomdatulajdonost, aki 25 éven keresztül volt levelező tagja az aradi kereskedelmi és iparkamarának, a szegedi kereskedelmi és iparkamara levelező tagjainak sorába való felvételéről értesítettük. *Kner Izidor* felvételért köszönetét fejezte ki s szolgálatait a kamara rendelkezésére felajánlotta.

16. A kamara elnöksége még 1913-ban néhai *Perjéssy László* kamarai titkár elhunytá alkalmával, az intézmény elhunyt főtisztviselője családjának ígéretet tett, hogy a siremlék felállításának költségeihez hozzájárul. A közbejött háborus viszonyok következtében a siremlék felállítása halasztást szenvedett. A múlt év végén azonban, mikor néhai *Perjéssy László* kamarai titkárnak az özvegye is elhalálozott, a család azzal a kéréssel fordult a kamarához, hogy az elnökség ígéretét váltsa be. A siremlék a múlt év decemberében felállított és ahhoz a kamara 5,020.400 korona támogatással járult hozzá.

17. A békéscsabai ipartestületnek hosszú időn át volt érdemes elnöke, *Timár Endre* kamarai kültag január 27.-én elhalálozott. A közgazdasági és egyéb közéleti téren nagy érdemeket szerzett iparos temetésén a kamara *Landesberg Jenő* dr. titkárral képviseltette magát.

Nem kamarai, de országos gyászt jelentett id. dr. *Chorin* Ferenc főrendiházi tag-nak, a Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége elnökének elhunytá, kinek elvesztése feletti részvétét a kamara átiratilag közölte a Gyáriparosok Országos Szövetségével.

Ugyancsak részvétátíráttal fordult a kamara a Magyar Általános Hitelbankhoz. kiváló alelnök-vezérigazgatójának, *Ullmann* Adolfnak elhunytá alkalmából.

Elnök a teljes ülés hozzájárulásával kimondja, hogy a teljes ülés az elnöki bejelentéseket tudomásul veszi. A hozzászólás formájában tett javaslatok kiadatnak a szükséges intézkedések megtétele végett a kamarai irodának.

III. *Tonelli* Sándor dr. főtitkár a titkári jelentést terjeszti elő a következőkben:

Igen tisztelt teljes ülés! Méltóztassanak megengedni, hogy jelentésem formális részének beterjesztése előtt néhány általános természetű megjegyzéssel igyekezzem mai gazdasági helyzetünket megvilágítani. Köztudomásulag gazdasági életünk *sulyos válságnak az állapotában* van. A válság közvetlenül a háborút követő esztendőben *a termelésnél* kezdődött. A termelési költségek, az anyagbeszerzés, munkabérek, közterhek olyan arányokban emelkedtek, hogy veszélyeztették a vállalatok rentabilitását. A termelésnek ezt a válságát követte a fogyasztásnak a válsága. Noha a termelés a békeévekkel szemben az egész vonalon igen erősen megcsappant, a meggyengült vásárlóerejű fogyasztóközönség egy bizonyos határon túl nem volt elég erős a termelt anyagoknak a felvételére és bekövetkezett *a fogyasztásnak óriási megcsappanása*. Harmadik fázis gyanánt követte a két elsőt a *hitelválság*, annak a vérkeringésnek a zavara, amely a gazdasági életet a pénznek, vagy a pénzt helyettesítő hiteleszközöknek az életnedvével van hivatva ellátni. A megelőző esztendőknél látszólagos fellendülése megszűnt és a legteljesebb pangás mutatkozik az egész vonalon, sőt mi több, csődök, fizetéseképtelenségek és kényszerregyezségek formájában egymást érik a komoly aggodalmakat keltő jelenségek.

A válságnak mindhárom megnyilatkozási formája alapján véve egyazon okra vezethető vissza: *a gazdasági életnek a háboru előtt szer- ves összefüggése*, amely hosszú, évtizedes munkának volt az eredménye, *világszerte megszűnt*. A válságnál nem speciálisan magyar jelenséggel, hanem általános jelenséggel állunk szemben. A tünetek azonosak mindenfelé. Azok, akik a múlt hetekben a lipcsei és bécsi árumintavásárt meglátogatták és ott alkalmuk nyílt, hogy idegen üzletemberekkel tárgyaljanak, igazolhatják, hogy a panaszok pontosan ugyanazok, mint nálunk. A gyáros nem tud és nem mer hitelre eladni, a kereskedő ellenben nem tud készpénzért vásárolni, a fogyasztóközönség széles rétegei pedig a konjunktura megfordulása következtében teljesen elvesztették vásárló

képességüket. Először csak a fix javadalmazásuk és munkások osztálya érezte a válság súlyát, azután következtek azok, akik az utolsó hónapok megpróbáltatásai alatt elvesztették egyébként is látszólagos papírmillióikat, most pedig a válság áterjedt már a mezőgazdaságra is. A mezőgazdaságnak az aranykora is lejárt, azonkívül pedig *a gazdaközönség*, amely a ládafiában teaurálta az egy, sőt két esztendővel ezelőtt eladott gabonának az árát, kénytelen volt a tudatára ébredni, hogy ezek a felhalmozott összegek vásárló értékben alig képviselnek valamit. A bukások és fizetéseképtelenségek aláásták azt a bizalmat, amely a gazdasági életnek egyik legfontosabb tényezője s a pénznek a forgási sebessége meglassult. Az elosztó medencékből, amelyeknek meg kellene termékenyíteni a gazdasági életet, elzáró akadályok lettek, amelyekben felhalmozódik a pénz, anélkül, hogy természetes funkcióját teljesítené.

Szomoru megnyugtatósul szolgálhat, hogy a helyzet a *győztes államokban* sem sokkal jobb. Ott is a válságnak ezer meg ezer szimptomájával találkozunk, bár a megjelenési formák némileg eltérnek a mieinktől. Angliában nagy a munkanélküliség és az angol közgazdák és politikusok amiatt panaszkodnak, hogy békeszerződésekben megállapított jóvátételi kötelezettségek egyenesen rákényszerítik a németeket exportjuknak minden eszközzel való forszírozására és a versenynek kiélesítésére. Csak egy-két nap előtt olvastuk a francia gyáriparosok tiltakozását a németek által szállított dologi jóvátételek ellen, amelyek nyomasztóan nehezednek a munka nélkül álló francia iparra. A napokban Béctől Budapestig együtt utaztam egy buffaloi amerikai gyárossal, aki megdöbbenő színekkel ecsetelte a tulságos aranyfelhalmozódásnak és a munkahiánynak parallel jelentkező veszedelmeit. Hogy milyen okok játszanak közre a válságnak súlyosabbá tételénél, annak érdekes példája volt, amelyet az alkoholelles törvények életbeléptetéséről elmondott. Egyik napról a másikra közel kétezer szesz- és sörgyárat zártak be és több százezer munkás került az utcára. Egy ilyen hatalmas ipari csoportnak a gazdasági életből való kikapcsolódása azonban hullámgyűrű gyanánt érezteti mind és mind szélesebb körökben a hatásait. Megsinyli ezt az iparnak egész sor más ágazata és a kereskedelem is. Ez legkevésbé sem állásfoglalás az alkoholizmus mellett, vagy ellen, hanem egyszerűen a jelenségeknek megállapítása.

Ezek a távoli jelenségek azonban kevés érdekléssel bírnak reánk nézve. Sokkal fontosabb annak vizsgálata, ami a közvetlen közelünkben, úgy szólván a szemünk láttára játszódik le. Itt elsősorban *a szegedi pénzpiac*on *a legutóbbi hetek folyamán tapasztalt jelenségekre* gondolok. A múlt esztendei két bankbukást az idén Szegeden ismét kettő követte. Anélkül, hogy belemennék e két fizetéseképtelenségi eset részletkörülményeinek a vizsgálatába, csak annyit szögezek le, hogy ezekre az esetekre teljesen ráillik Sieghardtnak, az osztrák Bodenkreditanstalt elnökének az a megállapítása, hogy nem mindenki, aki magát igazgatónak címezteti s akinek van egy-

két íróasztala és írógépe, lehet egyuttal komoly bankember is. A megdöb-bentő azonban ennél a két bankbukásnál az volt, hogy egyik is, másik is, ugyyszólván alaptőke nélkül akkora betétállományt tudott gyűjteni, amely elég lett volna régen fennálló és komolyan megalapozott intézeteknek is. Nem akarom azt a kifejezést használni, hogy elveszett, de mindenesetre ezeknek a bankoknak a működése folytán mintegy nyolc milliárdra tehető összeg elvonatott attól a funkciótól, melyet a gazdasági életben teljesítenie kellett volna. Különösen az egyik intézetnél tapasztalni lehetett, hogy teljesen jóhiszemű, de hozzá nem értő emberek kurzus jelszavak hatása alatt felültek egy jóformán előttiük ismeretlen ember rosszhiszemű manipulációinak, melyekről mindenki nyílt titok gyanánt beszélt a városban, az igazgatóság tagjainak kivételével. Egy másik tapasztalat volt, amelyet le kell szögezni, hogy a nagy betétállománynak az elvesztése a szegedi üzleti életre alig gyakorolt valamelyes hatást, aminek a magyarázata viszont az, hogy komoly klientélája egyik intézetnek sem volt, hanem jórészt olyan kisemberek hordták be kosztoltatni a pénzüket, akiket az igazgatóság tagjaihoz személyi nexusok fűztek, vagy akiket az igazgatósági tagoknak a névsora megtévesztett. A gazdasági életnek vesztesége az, hogy ez a nagy összeg pénz, amely a természetes csatornákon át komoly szolgáltatokat tehetett volna Szeged gazdasági életének, ettől a rendeltetésétől elvonatott.

Ami egyébként ezt a két bankösszeomlást illeti, a bukásnak matematikai bizonyossággal be kellett következni. Ezek az intézetek kizárólag kosztbetétekre dolgoztak, mert másként nem is dolgozhattak és olyan kamatterhet vállaltak, hogy azt normális viszonyok mellett képtelenség kikeresni. Mig azonban így a saját vesztükbe rohantak, rontották egyuttal a többi intézetek működési lehetőségeit, mert valósággal elbolondították a közönséget, hogy még ma is csaknem heti egy százalék kamatot igényelhet a pénze után. Gazdasági életünknek ez a magas kamat a rákfenéje: ilyen kamatok mellett eredményes termelő munkát folytatni nem lehet. Ha csakugyan véglegesen stabilizálódott a korona, ezt eszkomptálni kell *a kamatláb fokozatos leszállításának* formájában is. A másik megállapítás, amelyet a lejátszódott két bankbukáshoz fűznünk kell, önmagunknak, a kamarának az igazolása, amely pontosan egy esztendővel ezelőtt hívta fel a pénzügyminiszter és a Pénzügyi Központ figyelmét a pénzpiacon mutatkozó egészségtelen jelenségekre és kérte az ujonnan alakult kisebb pénzügyintézeteknek legszigorubb ellenőrzését, még azon esetben is, ha azok a Pénzügyi Központ kötelékébe nem tartoznak.

Ilyen időpontokban, mikor az általános pangásnak a jelei mutatkoznak, magától értetődőleg fokozott mértékben szoktak az érdekeltségnek az olyan természetű kíváncsi jelentkezni, melyek az adóztatás és adminisztráció terén tapasztalható bajoknak és nehézségeknek a megszüntetésére irányulnak. Megállapíthatólag a kamarák kötelékébe tartozó érdekeltségnek különösen két ilyen sérelme van, mely napról-napra foglalkoz-

tatja a kedélyeket, az *általános forgalmi adónak* az ügye és a *munkás-betegsegélyzőpénztár* ellen felmerült panaszok.

A szegedi kereskedők és iparosok ebben az ügyben március 8.-án nagygyűlést tartottak és e nagygyűlésnek a határozati javaslatát felkérésükre a kereskedelmi és iparkamara terjesztette a kereskedelemügyi, valamint a népjóléti és munkaügyi és a pénzügyminiszter urak elé. Az elfogadott határozati javaslat a következőképen hangzott:

1. Kivánja a szegedi iparosok és kereskedők nagygyűlése a munkásbetegsegélyző és balesetbiztosító pénztár teljes autonómiájának mielőbbi visszaállítását, illetőleg az Országos Betegsegélyző Pénztárra vonatkozó törvényjavaslatnak sürgős előkészítését és a nemzetgyűléshez való benyújtását. A reform alapelvei gyanánt a nagygyűlés azt látja kimondandónak, hogy a mai drága és költséges adminisztráció, mely az összes munkaadókat a pénztárak felesleges irodai munkáinak végzésével terheli meg, a lehetőség szerint egyszerűsítették és az ügyvitelben az autonómia szerveinek a teljes érvényesülése biztosítottassék.

2. Szintén az új törvény életbeléptetéséig és az autonómia helyreállításáig kívánja a nagygyűlés a pénztáraknál jelenleg mutatkozó anomáliáknak a sürgős megszüntetését. Különösen sérelmezi a nagygyűlés, hogy mikor a korona állandósulására való hivatkozással a késedelmi birságkamatok a pénzügyi, igazságszolgáltatási és közigazgatási szolgáltatásban 1½%-ra leszállítottak, a pénztárak még mindig 10% havi késedelmi kamatot számítanak és ezt oly kiméletlen módon hajtják be, hogy tíz perces késedelem esetén már az egész kamattal megterhelik a fizetésre kötelezetteket. Sérelmezi a nagygyűlés a járulékoknak az érdekeltek meghallgatása nélkül való folytonos emelését és az Országos Betegsegélyző és Balesetbiztosító Pénztár részéről balesetbiztosítási járulékelőlegeknek a kivetését. A mai viszonyok között az ipar és kereskedelem a meglevő terheket is alig tudja elviselni és eleve tiltakozni kell az ellen, hogy újabb előlegek rovaszanak ki, különösen pedig, hogy ezek az előlegek az 1923. évi előlegösszegeknek ötvenszeresében állapítottassanak meg.

Eddig az érdekelt szakminiszterek közül a kereskedelemügyi miniszter válaszolt a kamara felterjesztésére, aki közölte, hogy a két másik miniszteriumban megtette a lépéseket a kívánnak felülvizsgálása és orvoslása érdekében.

Az elnökség nevében bejelenthetem, hogy a kamara állandóan figyelemmel kíséri mindezeket a kérdéseket, napirenden tartja őket és magától értetődőleg rajta van, hogy a kereskedelemnek és iparnak a kívánnak illetékes helyeken a lehetőséghez képest figyelembe vétnessenek. Ennek igazolását szolgáltatja a kamarának a *mult évről szóló jelentése* is, mely néhány nap előtt jelent meg és hivatalos formában most van szerencsém bemutatni.

Be kell számolnom még a kamarának két másik kezdeményezéséről is, melyek most vannak előkészítés alatt. Papp József kamarai kültag, a makói ipartestület elnöke kb. két hét előtt benn járt a kamaránál és szövéttette az *építőiparok* ügyét, melyeknek egyik legnagyobb nehézségük, hogy a kamara különböző helyein nem dolgoznak azonos munkafeltételekkel, ami természetesen állandó nyugtalanságra ad okot és még annak a kevés építkezésnek a végrehajtásánál is, mely kilátásban van, nehézsé-

geket idéz elő. Épen ezért a kamara április 5.-ére megbeszélésre hívta össze a kamarai kerület nagyobb városainak és községeinek építőiparosait és megállapodást létesített velük, hogy a Szegedi Munkaadók Szövetsége által elfogadott index-rendszert tekintik magukra nézve is irányadónak és ezt fogják munkásaikkal szemben alkalmazni.

Ilyen természetű bejelentés az is, hogy a kamarát már a múlt esztendő óta foglalkoztatja az az ügy, hogy *a kamarai kerület ipartestületi vezetőit egy háromnapos tanfolyamra* hívja össze abból a célból, hogy az ipari közigazgatásnak, kihágási bíráskodásnak és az őket érdeklő egyéb ügyeknek újabb törvényi és rendeleti intézkedéseivel megismerkedjenek. E célra a kamara 1925. évi költségvetésében megfelelő összeg vétetett fel és a költségvetésnek már megtörtént jóváhagyása után, mely mai ülésünk tárgysorozatának egy másik pontját alkotja, — megvan a mód és lehetőség ennek a tanfolyamnak a megszervezésére. A tanfolyamot az elnökség április 25., 26. és 27.-ik napjaira tűzte ki és erre vonatkozó meghívók a legközelebbi napok folyamán fognak az ipartestületekhez kiküldetni.

December, január, február és március hónapokban a kamarai tisztviselők a következő hivatalos küldetésekből jártak el:

December 12.-én Tonelli Sándor dr. főtitkár Budapesten a Kamarák Közös Irodájában tartott értekezleten vett részt. 21.-én és 22.-én ugyanő Gyomán ipartestületi ügyben, 21.-én Landesberg Jenő dr. ügyv. titkár Hódmezővásárhelyen járt el a kéményseprői kerület megalakítása tárgyában. Ugyanő 26.-án Makón résztvett az ipartestület ülésén.

Január 3.-án Tonelli Sándor dr. résztvett Budapesten a titkári értekezleten; 19—20.-án résztvett a kereskedelemügyi miniszteriumban tartott vámanként. Január 25.-én Landesberg Jenő dr. résztvett Hódmezővásárhelyen az iparos nagygyűlésen, 28.-án Timár Endre kamarai tag temetésén Békéscsabán.

Február 2—3.-án Tonelli Sándor dr. Budapesten résztvett a Közös Irodában tartott titkári értekezleten. 8.-án Landesberg Jenő dr. Szőregen járt el ipartestület alakítása ügyében; 15.-én Tonelli Sándor dr. Budapesten a földművelésügyi miniszteriumnál a paprikakivitel ügyében, 17.-én Cserzy Mihály dr. fogalmazó Makón forgalmi adóügyben, 20.-án Tonelli Sándor dr. Budapesten a Közös Irodában titkári értekezleten, 24.-én ugyanő a kereskedelemügyi miniszteriumban tartott titkári értekezleten járt el.

Március 6.-án Tonelli Sándor dr. Baján, az ottani ipartestületnél, 18.-án Cserzy Mihály dr. Makón az ipartestület közgyűlésén, 19.-én Tonelli Sándor dr. Hódmezővásárhelyen az ottani ipartestületnél forgalmi adó stb. ügyben, 25.-én Cserzy Mihály dr. ipartestületi közgyűlésen Békéscsabán vett részt.

December—március hónapokban a kamarába beérkezett 2210 ügydarab, kiadatott 3323 ügydarab.

December—március hónapokban befolyt 1.078,778.674 korona kamarai illeték.

Tudomásul szolgál.

IV. A makói alkerületben *Lélek* István kültag elhalálozásával egy kamarai tagsági hely megüresedvén, a legutolsó teljes ülésen történt bejelentéshez képest az elnökség intézkedett, hogy e helyre póttag minőségben *Papp* József, a makói ipartestület ezidőszerinti elnöke behivassék.

Tudomásul szolgál.

V. A kereskedelemügyi miniszter február hó 24.-én kelt 50.840/925. sz. rendeletével intézkedett, hogy a kamara az új alkerületi beosztásnak bevétele nélkül a választói névjegyzékek összeállítását haladéktalanul kezdje meg és ezen munkálatoknak minél hamarabb leendő befejezéséről gondoskodjék. Minthogy a kamara már a múlt év végezte óta tudomással bír, hogy a régóta huzódó kamarai választások az idén végre el fognak rendeltetni, az elnökség már az év legelején intézkedett a választási névjegyzékek összeállítására és a szükséges munkálatok legnagyobb részével a kamara irodája már el is készült és erről a kereskedelemügyi miniszternek március 5.-én kelt 1291/925. sz. felterjesztésében jelentést is tett. Ezidőszerint a névsorok már össze vannak állítva és csak községenként csoportosítva kell őket több példányban lemásoltatni, hogy a választás megejthető legyen. Így tehát ha a választási rendelet bármely pillanatban megjelenik, végrehajtásának a szegedi kamara területén nincsen akadálya.

Tudomásul szolgál.

VI. A kereskedelemügyi miniszter 54.397/925. sz. leiratával a kamarának 1925. évi költségvetését változtatás nélkül jóváhagyta és az illeték-kivetési kulcsot az általános kereseti adó, társulati adó és tantiéme adó 10%-ban állapította meg.

Tudomásul szolgál.

VII. A kereskedelemügyi miniszter megküldötte a kamarának a nyílt árusítási üzletek zárójának megállapításáról készített rendelettervezetét, véleményezés céljából.

E tervezet szerint a kereskedelemügyi miniszter, az üzleti záróráról szóló 1913: XXXVI. t.-c. kiegészítéséről alkotott 1921: XXXVII. t.-c. 2. §-ában nyert felhatalmazás alapján, azokban a községekben és városokban, amelyekben a nyílt árusítási üzletek záróráját szabályrendelet, vagy az illető város vagy község területére kiterjedő hatállyal kiadott kereskedelemügyi miniszteri rendelet nem állapítja meg, a nyílt árusítási üzletek záróráját a következőképen óhajtja szabályozni:

1. A nyílt árusítási üzleteket (boltokat) az azokhoz tartozó irodái és raktári helyiségekkel együtt, este 6 órától szombaton, továbbá a karácsony első napját közvetlenül megelőző hat köznapon este hét órától, az október 1.-től március 31.-ig terjedő időszakban reggel $\frac{1}{2}$ 8 óráig, egyébként reggel $\frac{1}{2}$ 7 óráig, az olyan üzleteket pedig, amelyekben tulnyomóan élelmiszereket vagy állami egyedárusági cikkeket árusítanak, az október 1.-től március 31.-ig terjedő időszakban este 7 órától reggel $\frac{1}{2}$ 7 óráig, egyébként este 8 órától reggel $\frac{1}{2}$ 6 óráig zárva kell tartani.

Oly üzleteket, amelyekben tulnyomóan cukorkát, csokoládét, gyümölcsöt és szeszt nem tartalmazó üdítő italokat árusítanak, az élelmiszerüzletekre vonatkozó rendelkezések szerint kell zárva tartani.

A tulnyomóan élelmiszerek, állami egyedárusági cikkek vagy cukorka, csokoládé, gyümölcs és szeszt nem tartalmazó üdítő ital árusítására berendezett üzletekből abban az időben, melyben csakis ezek az üzletek tarthatók nyitva, kizárólag az említett cikkek árusíthatók, más cikkek árusítása tilos.

A kamara a miniszter tervezetét hozzászólás céljából megküldötte a kerületébe tartozó összes érdekképviselőknek, amelyek a miniszter tervezetéhez hozzájárultak, miért a közös bizottság a tervezet elfogadását ajánlja.

A teljes ülés előadja a közös bizottság javaslatát.

VIII. A kereskedelemügyi miniszter február 25.-én kelt 51.313/925. számú leiratával megküldötte a kamarának *a szikviz gyártásának, forgalomba hozatalának és ellenőrzésének szabályozásáról* készített rendelet tervezetét. A kamara elnöksége a rendelettervezet vétele után értekezletre hívta össze a szegedi és szegedvidéki szikvizgyárosokat és velük a rendelettervezetet minden részletében letárgyalta és megvitatta.

A rendelettervezet a szikvizgyártást és forgalomba hozatalát főleg egészségügyi szempontból kívánja ellenőrizni. Az egészségügyi ellenőrzés ellen az érdekeltség nem is emelt kifogást, de a leghatározottabban azt a véleményét fejezte ki, hogy a rendelettervezet 9. §-a a jelen viszonyok között végrehajthatatlan és azt a kérelmet intézte a teljes üléshez, hogy e szakasszal szemben foglaljon állást a kereskedelemügyi miniszternél.

A 9. §. kimondja ugyanis, hogy a szikvizet ezen rendelet kiadásától számított egy évi átmeneti idő után szifonfejű palackokban forgalomba hozni tilos. Az ily szifonos palackok a jelzett határidő után a közforgalomból kivonandók s az ezen határidőn túl még forgalomban talált szifonfejű palackok elkobzandók. A tervezet szerint szikvizet a rendelet ezen szakaszának életbelépése után csak légmentesen elzárható kengyelzáros, vagy a nép-

jóléti és munkaügyi miniszter által engedélyezett más zárókészülékkel ellátott szintelen üvegből készült palackokban szabad forgalomba hozni. Az érdekelt szikvizgyárosok a lefolytatott ülés alkalmával előadták, hogy Magyarországon ezidőszent kb. 2000 szikvizgyári üzem működik és a legkisebb szikvizgyáraknak is átlagosan 2000 palackjuk van forgalomban. Egy szifonos palack ára 40.000 korona lévén, ezeknek a forgalomból való kivonása a legkisebb telepekre is mintegy 80,000.000 korona károsodást jelent, nem is számítva az új üvegek beszerzésével járó tetemes és még fel sem becsülhető költségeket. Hozzávetőleges számítás szerint 160.000.000.000 koronára tehető az az összeg, amely e rendelet végrehajtása esetén egyenes üzemi veszteség formájában jelentkezne. Az érdekeltség úgy véli, hogy éppen a jelen időpont, amikor az egész gazdasági élet a legnagyobb pangás állapotában van és mindenféle közterhekkkel van igénybe véve, a legkevésbé alkalmas ilyen luxusrendeleteknek az életbeléptetésére. A kontemplált egészségügyi rendszabályoknak az érdekeltség a legnagyobb készséggel hajlandó magát alávetni, a rendelet 9. szakaszának azonban a teljes kikapcsolását kéri, illetőleg amennyiben a népjóléti és munkaügyi minisztérium ahhoz ragaszkodnék, kéri annak oly formán való életbeléptetését, hogy a jelenlegi szifonfejes szikvizes palackok ellenőrző lebélyegzés alkalmazása mellett a forgalomban meghagyassanak, de az új palackoknak az előállítása megtiltassék és az új palackok fokozatosan a régiék elhasználásának mérvéhez képest vétessenek közforgalomba.

Papp József kültag (Makó) maga részéről elfogadja az előterjesztést és szintén azon véleményének ad kifejezést, hogy a nemzeti vagyonnak olyan jelentős részét, mint amekkora a szódavíz előállító üzemekben fekszik, nem szabad egyszerűen elprédálni. Véleménye szerint a kérdést az egészségügyi ellenőrzés révén teljesen meg lehet oldani és semmiféle további intézkedésre nincsen szükség.

*A teljes ülés az előterjesztett javaslatához hozzájárul és ki-
mondja, hogy annak értelmében intéztessék felterjesztés
a kereskedelemügyi miniszterhez.*

IX. A kereskedelemügyi miniszter 57.136/925. számú leiratával véleményt kért a kamarától *a kutfuróipar munkakörének meghatározása tárgyában*, illetve közelebbről annak a kérdésnek az eldöntését kívánta, hogy az ártézi kutak furásával foglalkozó iparosok kutesinálásra jogosító iparigazolványuk alapján jogosultak-e nem csupán magát a kutat elkészíteni, hanem a kutfurással kapcsolatosan a mosató víznek a kutfurás helyére vezetése céljából esetleg szükséges csővezetékeket, valamint a kész ártézi kutak által szolgáltatott víznek felhasználása céljából megkívánt csővezetékeket is létesíteni.

A kamara közös bizottsága április 3.-án tartott ülésén foglalkozott a kérdéssel és megállapította, hogy a kutfuró iparosok az évtizedeken át kialakult gyakorlat szerint maguk végezték azoknak a csővezetékeknek a lefektetését, amelyek a mosató víznek a munka színhelyére való vezetéséhez és a kut által szolgáltatott víznek a felhasználásához szükségesek. Ez a gyakorlat teljesen meg is felelt a régi ipartörvény intézkedésének, amelyet az 1922: XII. t.-c. 45. §-a is átvett s amely szerint az iparosnak joga van az iparának munkakörébe tartozó készítményeknek teljes előállításához szükséges munkát egyesíteni. Egy ilyen alapvető elven nem változtathat az idézett t.-c. 14. §-a 7. pontjának az az intézkedése sem, mely a vízvezeték létesítését és berendezését az iparendelő alapján gyakorolható képesítéshez kötött iparok közé sorozta. A közös bizottság véleménye szerint ugyanis egyrészt a kutfuró, ha a jelzett kerektek között vezeték nem fektethetne le, gátolva volna saját iparának gyakorlásában, másrészt pedig a vízvezeték szerelői iparnak a munkaköre ott kezdődik, ahol a kitermelt víznek az elosztása céljából kell csővezetékeket létesíteni. Ebben le van fektetve egyúttal az az elv is, hogy a kutfuró a víz felhasználására szolgáló csővezeték az elosztó helyig vezetheti el.

A teljes ülés az előterjesztéshez hozzájárul és kimondja, hogy annak értelmében intéztessék felterjesztés a kereskedelemügyi miniszterhez.

X. A magyarországi ácsmestereknek 1922 december 18.-án tartott nagygyűlése felterjesztéssel fordult a kereskedelemügyi miniszterhez és kérte az *építőiparok ügyének* törvényileg vagy rendeletileg való szabályozását. Erre főleg az a körülmény adott okot, hogy az 1922: XII. t.-c.-ben lefektetett ipartörvény-novellából az építőiparok ügyének rendezése kimaradt és e fontos ipari csoport jogviszonyai tekintetében ma is sok tekintetben jogbizonytalanság uralkodik. A szegedi kamara ismervén a jelenlegi állapottal szemben állandóan elhangzó panaszokat, még január 23.-án 509/925. sz. a. felterjesztéssel fordult a kereskedelemügyi miniszterhez, kérve a régóta sürgetett új építőipari törvénynek a megalkotását. E felterjesztésének támogatására a kamara a többi magyar társkamarákat is felkérte.

Hogy e felterjesztés teljesen indokolt és időszerű volt, azt legjobban mutatja, hogy a következő hetek folyamán a debreceni képesített *ácsmesterek* mozgalmat indítottak, amely rövidesen országos jellegűvé szélesedett ki. A debreceni ácsmesterek szakmájuknak egy régi kívánalmát elevenítették fel, hogy t. i. „a lakóházaknál és egyáltalában épületeknél ácsmunkát a jövőben kizáróan csak képesített ácsmesterek végezhesse- nek s ehhez képest a kőművesmesterek eltiltassanak attól, hogy bármi-

nemű ácsmunkát végezhesse, vagy akár ácsmester által elvégeztetés céljából elvállaljanak, az építőmestereknek pedig az ácsmunkák elvállalása csak azzal a kikötéssel engedtesse meg, hogy ezen az általuk ilyenképen elvállalt ácsmunkát foganatosítás végett mindenkor képesített ács-mestereknek kötelesek átadni“.

A kamarához tömegével érkezett beadványok legjobb bizonyítékát szolgáltatták annak a nagyfoku elkeseredésnek, amely az ácsmesterek körében tényleg uralkodik. Ennek az elkeseredésnek a magyarázata könnyen érthető. Építkezés alig van s ami építkezés történik, azt is építőmesterek, vagy kőművesmesterek vállalják el és a részükre biztosított jognál fogva, azt nem ácsmesterekkel, hanem segédekkel végeztetik el. Hihetetlenül elszaporodott az építőiparban a kontármunka is. Az ács-mesterek részére a 32.396/913. K. M. számú rendelet biztosítja ugyan a faszerkezetű házak teljes felépítésének a jogát, ez a jog azonban, mióta erdőterületeinket elvesztettük és a fával való építkezés rendkívül megrágult, tiszta papirosjoggá zsugorodott össze, amelynek az ácsmesterek semmiféle gyakorlati hasznát nem látják. Így a körülmények összejatszása folytán egy iparág, amely a háboru előtt országszerte virágzott, ugyyszólván teljesen halálra lett ítélve.

A kamara mindenesetre szükségét érezte, hogy az ácsmesterek állandóan megújuló panaszával szemben állást foglaljon és valamit cselekedjék. Minthogy azonban az ácsmestereknek a kérelme egy tényleges jogi helyzetnek a megváltoztatására irányul, legcélszerűbbnek látta a kamara, ha az összes érdekeltséget, építőmestereket, kőművesmestereket és ácsmestereket egy értekezletre hívja össze. Ezen az értekezleten, amely még január végén tartatott meg, a kamara elnöksége azt a javaslatot igyekezett elfogadtatni, hogy a vállalati egység és az épített felek érdeke szempontjából az ácsmesterek járuljanak hozzá, hogy a munkát a részükre eddig is biztosított jognál fogva az építőmesterek és kőművesmesterek elvállalhassák, de ők viszont köteleztessenek arra, hogy az építletek ácsmunkáját képesített ácsmesterekkel végeztessék el. A szegedi építő- és kőművesmesterek a maguk részéről ezt az elvet elfogadták és kijelentették, hogy törvény, vagy rendeleti intézkedés nélkül is a folyó évi építkezéseknél már ezt a javaslatot fogják bevezetni.

A kamara véleménye szerint ebben a szerény keretben az ácsmesterek kérelme, addig is, míg az építőiparok törvényi vagy rendeleti rendezése megtörténik, teljesíthető volna és a közös bizottság javasolja, hogy a teljes ülés ilyen értelemben írjon fel a kereskedelemügyi miniszterhez.

Kucsas Károly levelezőtag (Makó) az ácsmesterek fokozottabb védelmét látja szükségesnek. Ha ugyanis továbbra is az építőmesterek és kőművesmesterek vállalhatják el a munkát, az ácsmesterek ezeknek teljesen ki lesznek szolgáltatva és kényszerhelyzetükben egymással szemben lefelé fognak licitálni. A generálvállalkozás rendszere egészségtelen és azt lehetőség szerint meg kell szüntetni.

Papp József kültag (Makó) nem tud más megoldást elképzelni, mint amelynek elvei az elnökség előterjesztésében le vannak fektetve. A választati egységet minden körülmények között meg kell óvni. Hogy azok az ácsmesterek, akiket a vállalkozással megbízott cég ajánlattételre felszólított, eltérő ajánlatokat fognak tenni, az természetes, de ez már a szabad verseny természetéből folyik. Maga részéről javasolja, hogy a teljes ülés változtatás nélkül tegye magáévá az elnökség előterjesztését.

A teljes ülés az előterjesztéshez hozzájárul és kimondja, hogy annak értelmében intéztessék felterjesztés a kereskedelemügyi miniszterhez.

XI. *A magyar paprikatermelés és kereskedelem*, amely Szeged gazdasági életének egyik legfontosabb tényezője, az utolsó hónapok folyamán katasztrofális helyzetbe került. Részint az óriási termés, részint pedig az egész világkereskedelemben tapasztalható pangás a szeptemberi helyzettel szemben, körülbelül egyötödére nyomta le a paprikaárakat, úgy hogy azok a termelők és kikészítők, akik ma eladásokat eszközölnek, csak a nyers termelési költséget kapják vissza, de munkájuknak minden haszna és eredménye elveszett. Hasonlóan a kereskedelemben is általánosak a panaszok: az értékesítés még az alacsony árak mellett is nehézségekbe ütközik és egyáltalán nem váltak be a paprikaterméshez fűzött reménységek.

Mint ilyenkor rendszeren történni szokott, mindenfelől panaszok jelentkeznek és az érdekelteknek helyzeti elégedetlensége egyes intézmények, vagy intézkedések megszüntetésében keresi a válság megoldásának módjait. Vannak, akik azt hiszik, hogy ilyen jelenségeken egyes intézmények eltörlésével lehet segíteni. Az érdekeltek napról-napra tárgyalásokat és megbeszéléseket folytatnak a paprikaválság ügyében és a helyzetnek egyik szimptomája az is, hogy egyes érdekeltek eljártak a főispánnál és az ő közbelépését kérték a földművelésügyi minisztériumnál. A Kereskedők Szövetségének paprika-szakosztálya nevében a legutóbbi napok folyamán egy beadvány is érkezett a kamarához, amely hivatkozással a főispán által a földművelésügyi minisztériumhoz terjesztett memorandumra, az ezen memorandumban lefektetett javaslatához képest, azt kérte a kamarától, hogy foglaljon állást a paprikaforgalom felszabadítása, a minősítés kényszerének megszüntetése és a minősítést ezidőszertint végző Gyógy- és Ipari Növényforgalmi Irodának eltörlése mellett.

A kamara, amely a magyar paprikapiacnak az ügyét már előzőleg teljes ülésének napirendjére kitűzte, tájékozódott a főispánnál a földművelésügyi miniszterhez intézett memorandum tartalmát illetőleg és felhatalmazást nyert annak kijelentésére, hogy az a feltevés, mintha a főispán a Gyógy- és Ipari Növényforgalmi Iroda megszüntetését és a mi-

nősítés és vegyvizsgálat mai rendszerének eltörlését kérte volna, nem fel-lel meg a valóságnak, amennyiben a főispán csak a minősítéssel járó költségeknek a lehetőséghez való redukálását kívánta.

A kamara, hogy a tényleg érdekelt szakmabeli kereskedelem kívánalmait emegismerje, két informatív jellegű megbeszélést tartott. Az egyiket április 3.-án, a másikat április 4.-én. Az utóbbin résztvett Ráday Gyula dr. miniszteri osztálytanácsos, az iroda vezetője is.

E két megbeszélés alapján megállapíthatta a kamara, hogy azok a cégek, amelyek számottevő kiviteli kereskedelmet folytatnak, noha a jelenlegi rendszerrel szemben vannak egyes adminisztratív természetű kívánalmaik, *a vegyvizsgálat és minősítés mai rendszerének a fentartását kívánják*. A szóbanforgó cégeknek ezen állásfoglalásában két szempont bír döntő jelentőséggel. Az egyik az, hogy a vegyvizsgálat és minősítés mai rendszere óta a paprikának a minősége határozottan javult; a kereskedő biztosítva van, hogy tiszta és hamisítatlan árut vásárol; lehetetlenné van téve egyuttal, hogy paprika olyan zavaros és megtévesztő jellegű elnevezések alatt hozassék forgalomba, amint az a háborút megelőző években általános volt. Magától értetődőleg az egyes minőségi határokon belül maradnak még mindig eltérések, amelyeknek megfelelően a szebb és jobban kidolgozott áru természetesen magasabb árakat is ér el. A második szempont a spanyol kereskedelmi szerződésnek előre vetett árnyéka, amely a komoly kereskedelmet kétszeres óvatosságra inti egy elhamarkodott jellegű intézkedéssel szemben.

A spanyol paprikának nagy mértékben való behozatala 1904-ben kezdődött meg évi 33 vaggonnal. 1905-ben a megelőző évi rossz termés következtében a behozatal 102 vagonra emelkedett, 1906—1911. év között évi 40—90 vagon között váltakozott, 1912-ben azonban 130 és 1913-ban 166 vagonra emelkedett. Ezt a rendkívül nagy mennyiségű behozott árut keverésre és a magyar paprika meghamisítására használták fel.

Ugyanezen időben a magyar paprikának másként való hamisítása is hihetetlenül elharapódzott és amellet, hogy a spanyol áru lenyomta a magyar paprikának az árát, még a magyar paprikának a hirneve is teljesen elveszett. Ebben az időben egymást követték a gyűlések, hogy miként lehetne a spanyol árunak a beözönlése és a magyar paprika hamisítása ellen védekezni. 1913-ban a szegedi és budapesti kereskedelmi és iparkamarák országos paprikaértekezletet rendeztek Szegeden, amely a tarthatatlan állapotokra való tekintettel a paprika vegyvizsgálatának elrendelését és a két kamarai székhelyen minőségeket megállapító szakbizottságoknak a felállítását kérte.

Szeged város tanácsa, amely a lakosság egy nagy részének anyagi érdekeire való tekintettel szintén kénytelen volt a paprika ügyével foglalkozni a kamara kezdeményezésére egy javaslatot terjesztett az 1914. évi áprilisi közgyűlés elé, amely szintén a vegyvizsgálat rendszerének meghonosítása mellett, a különböző hangzatos címek helyett 6 paprikatipusnak

a felállítását és ezen típusoknak a védelmére a város címerének kollektív védjegy gyanánt való engedélyezését hozta javaslatba. Lényegében ez a két egymást követő indítvány, amely a közben bekövetkezett háboru folytán került le a napirendről, ugyanazt tartalmazza, ami a mai rendszerben le van fektetve és aminek egyesek a megszüntetését kívánják.

Hogy ennek a kíváncságnak a hátterét meg lehessen érteni, utalni kell a háboru alatt történt dolgokra, mikor a hadsereg ellátására való hivatkozással a paprikát zár alá vették, maximálták és mindenféle kényszerrendszabályok béklyóiba vetették. A kamara ebben az időben következetesen azt az álláspontot foglalta el, hogy a megkötöttséget a háboru után egy pillanatig sem szabad fentartani, mert a maximálás és kötelező beszállgatás mellett a megtűrtnél jobb paprika előállítása senkinek sem állván az érdekében, a szegedi paprikaipar egészen le fog zúllani. Leszögezte ekkor a kamara azt az elvet, amelyet azóta állandóan képvisel, hogy *a paprika minőségének biztosítása érdekében mondassék ki a kötelező vegyvizsgálat és minősítés, ezen túlmenőleg azonban a paprika termelése, feldolgozása és kereskedelme tétessék teljesen szabadná.* A kamara állandóan ezt az elvet hangoztatta még akkor is, mikor 1919. szeptemberében egy földművelésügyi miniszteri rendelet a paprikakereskedelmet az akkori gyógynövény- és paprikakirendeltségnél akarta koncentrálni. Hogy ma a paprikakereskedelem teljesen szabad és csupán a minőség biztosítása szempontjából van az áru ellenőrzésnek alávetve, annak eléréséből a szegedi kereskedelmi és iparkamara oroszlánrészt vindikál magának.

Szüükségesnek mutatkozik ennek az előrebozsájtása azért, mert ma bizonyos körök akaratlanul vagy tudatosan, *a kereskedelem szabadságát összekeverik a vegyvizsgálat és a minősítés kérdésével.* Ma a paprika kereskedelme teljesen szabad, a paprikával mindenki szabadon foglalkozhatik, veheti, eladhatja és exportálhatja. A vegyvizsgálat és minősítés nem egyéb, mint az 1895. XLVI. t.-c. rendelkezéseinek preventív természetű végrehajtása. Ebben mi nem állunk egyedül; nagyon sok állam van, amely fontos exportcikkeinek védelme érdekében ilyen előzetes élelmiszervizsgálati intézkedéseket foganatosít.

A paprikapiac ma kétségtelenül válságban van. Ez a válság azonban az áralakulással áll összefüggésben és csak a rosszhiszeműség állíthatja, hogy a paprika mai alacsony árnívóját a vegyvizsgálat vagy minősítés okozta volna. Ellenkezőleg, nélküle a katasztrófális helyzet még jobban súlyosbodnék. A jövő szempontjából pedig egyenesen veszedelmes volna a mai rendszernek a megszüntetése. A mai nagyon alacsony árak mellett versenyképesek vagyunk a spanyol paprikával szemben, sőt megvan rá a remény, hogy épen most behatolhatunk még olyan piacokra is, amelyeket az utolsó évek folyamán elveszetteknek kellett tekinteniünk. Ha azonban az ellenőrzést megszüntetjük, egy rosszabb termés esetén megint meg fog indulni a spanyol behozatal és mesterségesen le fogja szorítani a magyar paprikának az árát. *Az állami plomba ma már érték a magyar paprikára nézve,*

amelyet a külföld is respektál. Erről az értékről a magyar paprika jövője érdekében lemondani nem szabad.

Ezek a szempontok szabják meg azt az irányvonalat, amelyen a kamarának haladni kell és amelyet a közös bizottság is a teljes ülésnek elfogadására ajánl.

1. A magyar paprikával kapcsolatos export-érdekek szempontjából rendkívüli fontossággal bír annak *bebizonyítása, hogy a magyar paprika a spanyol pimentontól különálló termék,* amely a vámkezelésben is különleges elbánásban részesítendő. Ezt az elvet a legutóbb megkötött lengyel kereskedelmi szerződésnél sikerült keresztülvinni és Lengyelország a magyar paprika bevitelénél 40 % vámkedvezményt engedélyezett. A többi kereskedelmi szerződések megkötése alkalmával hasonló eredmények elérésére kell törekednünk az egész vonalon. Ehhez azonban szükséges, hogy a magyar paprikának kémiai különállóságát kétségbe nem vonható tudományos módszerekkel tudjuk bebizonyítani. Ez indította a szegedi kereskedelmi és iparkamarát arra, hogy éppen a legutolsó napok folyamán a pénzügyminisztérium külön engedélyével 5 kg. pimentont hozatott Spanyolországból és ezt kémiai elemzés-céljából a szegedi vegyvizsgáló állomásnak rendelkezésére bocsátotta. A kamara elnöksége előzetes tárgyalásokat folytatott már a földművelésügyi minisztériummal abban a tekintetben, hogy ezen vizsgálatok befejezése után angol és német nyelven egy füzet adassék ki, amely a magyar paprikanövény termelését, az örölt áru előállítását, annak kémiai sajátosságait, az ellenőrzés rendszerét és a magyar paprika kereskedelmét ismerteti. Ez a propagandisztikus célokat szolgáló füzet nagy mennyiségben lesz elhelyezendő mindazokban az országokban, amelyek a paprika kivitele szempontjából tekintetbe jöhetnek.

2. A paprikapiac jelenlegi válságos helyzetére való tekintettel, szükségesnek látja a kamara, hogy mindazok *a költségek,* amelyek a paprikát az ellenőrzés címén terhelik, *a legminimálisabbra szoríttassanak le* és ne bevételi forrás, hanem csak a tényleges szolgáltatások körül felmerült költségek ellenértéke gyanánt kezeltessenek. Minthogy a költségek százalékosan vannak megállapítva, a decemberben történt díjszabás-mérséklés óta százalékosan ma sem terheli ugyan nagyobb költség a paprikát, mindazonáltal szükségesnek látja a kamara annak hangoztatását, hogy esetleg az adminisztráció egyszerűsítése révén bizonyos költségmegtakarítások éreszenek el.

3. Kíváncsnak látja a kamara, hogy a paprika részére *a lehető legmesszebbmenő exportkedvezmények* adassanak meg, illetőleg a jelenleg csupán egész vaggontételekre érvényes kiviteli kedvezmények a darabárukra is kiterjesztessenek.

Javasolja a közös bizottság, hogy ezen kívánalmak érdekében a teljes ülés felterjesztéssel forduljon a kereskedelemügyi és földművelésügyi miniszterekhez.

Egyes helyekről felmerült még egy kíváncsalom, hogy a Gyógy- és

Ipari Növényforgalmi Iroda oszlattassék fel és annak a vegyvizsgálat és minősítés körüli tevékenységét tisztán állami szervek vegyék át. Ezt a javaslattevők azzal is indokolták, hogy a Gyógy- és Ipari Növényforgalmi Iroda a saját számlájára is köt üzleteket és ezzel indokolatlan versenyt támaszt az amugy is nehéz viszonyokkal küzködő kereskedelemnek. E kérdést illetőleg a helyzet az, hogy a vegyvizsgálat és minősítés fentartása esetén valakinek az ezzel kapcsolatos munkákat el kell látni. Minthogy az állam a szanálási akció tartama alatt nincs abban a helyzetben, hogy új tisztviselői állásokat rendszeresítsen, kénytelen a ma már különben is teljesen állami szervként működő Gyógy- és Ipari Növényforgalmi Iroda közreműködését igénybevenni. Noha az iroda vezetője, Ráday Gyula dr. osztálytanácsos legutóbbi szegedi tartózkodása alkalmával kijelentette, hogy az iroda közvetlen üzletkötéssel nem foglalkozik és csupán, mint termelő, a kísérleti telepein termelt paprikát adja el, egyébként pedig, ha bárki hozzá fordul paprikavásárlás céljából, az illetőt a paprikakereskedő cégekhez utasítja, az érdekeltség megnyugtatója szempontjából a kamara megnyugtató kijelentést fog kérni a földművelésügyi minisztertől, hogy az iroda részéről a konkurenciának a veszedelme nem forog fenn.

A teljes ülés az előterjesztéshez hozzájárul és kimondja, hogy a vázolt szempontok figyelembevételével intéztessék felterjesztés a kereskedelemügyi és földművelésügyi miniszterekhez.

XII. A szegedi kamarai kerületben *a hetipiacokon és napipiacokon való kirakodásnál* a piac rendezése körül mind sürűbben merülnek fel kérelmek és panaszok. Egyes helyeken a vidéki iparosok jogosulatlan hetivásárlátogatását sérelmezik, más helyeken az iparosok naponként kívánnak kirakodni a piactérre, általában olyan tendencia mutatkozik, hogy a forgalom az üzletekből a vásárterekre terelődik át. A piaci árusok elhelyezésének sorrendje tekintetében a legkülönbözőbb kérelmek merültek fel, viszont egyes iparosoknak a más természetű piacokon való megjelenése ellen is történtek tiltakozások. Bár ezeknek a kérdéseknek szabályozása, illetőleg rendezése az államrendőrség hatáskörébe tartozik, mégis az államrendőrség véleménykérő megkeresésére, illetőleg az egységes eljárás megteremtésére a kamara is foglalkozott ezekkel a kérdésekkel.

A makói alispáni hivatal aziránt kereste meg a kamarát, hogy az iparosoknak a napipiacok látogatása iránti jogosultsága tekintetében nyújtson véleményt. Ezt a kérdést a 60.610/1899. számú K. M. rendelet világosan eldöntötte már és ezért a kamara is kimondotta, hogy az I. foku közigazgatási hatóság által engedélyezhető napipiacokon csakis élelmicikkek árusíthatók és így azokon sem helybeli, sem más községbeli iparosok árusítás végett meg nem jelenhetnek. Az esetben, ha a napipiacokon iparcikkek is árusíttatnak, azok rendes vásári jellegűvé válnának, rendes vásár engedé-

lyezése pedig a kereskedelmi miniszter hatáskörébe tartozik. Makó város vásárrendtartási szabályrendelete, amely csak az élelmicikkek és gazdasági termények árusítását engedi meg a hétnek bármely napján, teljesen a miniszteri rendelet szellemében készült, így annak határozmányai feltétlenül betartandók, mert ellenkező esetben olyan jog statuáltatnék, melynek tekintetében az intézkedés jogát a kereskedelmi miniszter magának tartotta fenn. A mindjobban terjeszkedő piaci árusítással szemben a magasabb regieköltséggel dolgozó, rendes üzlethelyiséggel bíró iparosok és kereskedők érdekei, a törvényes rendelkezések szelleme szerint is védelmet kívánnak.

Szegeden a magyar szabó és cipészipari szakosztályok panasza folytán a kamara az érdekelt hatóságok és az említett szakosztályok bevonásával értekezleten foglalt állást a piaci rend megállapítása tekintetében. Szegeden a zsidárusok sorában több iparigazolvánnyal rendelkező szabó- és cipésziparos is árusította iparcikkeit és ezáltal az egyes iparok szétszóródottsága mellett a szabó- és cipésziparosoknak az volt a panasza, hogy a közönség szívesebben keresi fel a zsidárus piacon új ipari készítményeket árusítókat, mint az iparosokat, mert abban a megtévesztő hitben van, hogy a zsidárus piacon olcsóbban tudja új ruházati szükségleteit is fedezni. Az értekezlet határozatának megfelelően az államrendőrség az új ipari készítményeket árusító iparosokat a zsidárus piac látogatásától eltiltotta és őket a megfelelő piacokon való kirakodásra szorította.

Sérelmezték még az érdekelt szakosztályok, hogy egyesek zsidárus iparengedély birtokában szabó- és cipészipari munkálatokat is végeznek és ezáltal jelentékenyen károsítják a szakképzettséggel és iparigazolvánnyal bíró iparosokat. A piacok felülvizsgálására kiszállott vegyesbizottság, ahol szabálytalanság fennforgását tapasztalta, az egyes konkrét eseteket vagy a kihágási bíróság, vagy pedig az államrendőrség elé utalta.

Az országos vásárokon a piaci rend mikénti megállapítása iránt a kamara kérdést intézett az egyes ipartestületekhez és azok véleményének meghallgatása után megfelelő intézkedést fog kérni az államrendőrségtől.

Papp József kültag (Makó) előadja, hogy különösen Makón a piaci árusítás tekintetében teljesen tarthatatlan állapotok uralkodnak. A rőfösök napról-napra kirakodnak és a legnagyobb versenyt jelentik a bolthelyiséggel bíró rendes kereskedőkre nézve. A városi tanács elhatározta ennek a visszaélés formájában elharapódzott kirakodásnak a megszüntetését, de a piaci rőfösök ezt a határozatot megfélebbeszték az alispánhoz. Az alispán a kamara véleménye alapján az elsőfoku határozatot helybenhagyta, de erre a piaci rőfösök felebbezésükkel a kereskedelemügyi miniszterhez fordultak. Szükségesnek látná, hogy a kamara is felterjesztést intézzon a kereskedelemügyi miniszterhez és tőle kérje, hogy a makói piacon végre a törvényeknek megfelelő rend teremtsék.

Tonelli Sándor dr. főtitkár megjegyzi, hogy a kamara véleménye az ügyiratok között fekszik és arról a kereskedelemügyi miniszteriumnak a felelősségi eljárás során amúgy is tudomást kell szerezni; ha azonban a teljes ülés kívánja, nincs akadálya, hogy erre a véleményére a kamara külön felterjesztésben is felhívja a kereskedelemügyi miniszter figyelmét.

Elnök a teljes ülés hozzájárulása mellett ebben az értelemben mondja ki a határozatot.

XIII. A kamara elnöksége jelenti, hogy a kamarai kerületben örvedes módon szaporodik az ipartestületek alakítására vonatkozó szándék.

A kamara kerületében jelenleg 11 ipartestület van alakulóban.

A *csorvási* és a *vésztői* ipartestület a közelmúlt napokban kezdte meg működését.

A *kiszombori* ipartestület alapszabályai jelenleg állanak jóváhagyás alatt.

A *kunbajai* ipartestület alapszabályának tervezetét, valamint alakuló közgyűlésének jegyzőkönyvét a bajai alispáni hivatal a kereskedelmi miniszterhez ez év március végén felterjesztette.

Az *almáskamarási* iparosok a kamarához fordultak, hogy az ipartestület alakításához alapszabálymintát küldjön részükre. A megküldött mintaalapszabályok birtokában az ipartestület alakulása előkészületben van.

A *garai* ipartestület alakuló közgyűlését megtartotta és alapszabályait megfelelő módosítások után jóváhagyás végett a kereskedelemügyi miniszter urhoz küldötte fel.

A *kunágotai* iparosok között jelenleg akció indult meg az ipartestület megalakítása iránt és az azt kérő aláírásokat most végzik az iparosok.

A *katymári* iparosok részére az ottani képesítéshez kötött ipartüző iparosoknak hitelesített névjegyzékét alakuló közgyűlés összehívhatása céljából megküldötte a kamara.

A *kevermesi* ipartestület 1922-ben elfogadott alapszabályait a kereskedelemügyi miniszter módosítás végett visszaküldötte, azok most a kívánt módosítások megejtése után újból felterjesztés alatt állanak.

Magyarbánhegyes községben létesíteni szándékoltt ipartestület összes tárgyalási iratait felterjesztette a kereskedelemügyi miniszter urhoz.

*Békésszentandrás*on a képesítéshez kötött iparosok szintén elhatározták ipartestület létesítését s ezért kérték a kamarától az iparosok névjegyzékének hitelesítését.

A *csanádapácai* ipartestület alapszabályait a vármegyei alispáni hivatal felterjesztette a kereskedelemügyi miniszter urhoz jóváhagyás céljából.

Ugyancsak jóváhagyás céljából felterjesztést nyert a *kübekházai* ipartestület alapszabálya is.

Az iparosoknak az ipartestületek alakítására irányuló törekvését a kamara mindenkor élénk figyelemmel kísérte és igyekezett azt előmozdítani és amikor olyan törekvést látott megnyilvánulni, mely új ipartestület alakulását célozta, mindenkor készségesen állott az iparosok rendelkezésére útmutatásával és támogatásával.

Tudomásul szolgál.

XIV. A kamarának immár jóváhagyott 1925. évi költségvetésében kereskedelmi és ipari célok tétele alatt 4000 aranykorona vétetett fel *ipari és kereskedelmi ösztöndíjakra*, jutalmakra stb. és hasonlóan 4000 korona *szakmunkák kiadására, illetve támogatására*. Az elnökség ezen költségvetési tételeknek részleges felhasználása tekintetében, a kamarának háboru előtti gyakorlatát tartván szem előtt, a következő intézkedéseket fogantatosította:

1. Alapul véve a beírt tanulók létszámát, 10 egyenkint 100.000 koronás ösztöndíjat szavazott meg a szegedi iparostanonciskolának, 3-at a szegedi kereskedőtanonciskolának, 6-ot a bajai tanonciskolának, 2-öt a szentesinek, 3-at a gyulainak, 6-ot a hódmezővásárhelyinek, 5-öt az orosházainak, 5-öt a békéscsabainak és 3-at a szarvasinak. Az ösztöndíjak megszavazásáról az elnökség azzal értesítette az egyes tanonciskolák igazgatóságait, hogy ezek az év végeztével olyan tanoncoknak lesznek kiadandók, akik jó magaviseletükkel, mesterségben való előhaladásukkal és tanulmányi előmenetelükben egyaránt példának állíthatók társaik elé.

2. Hasonló feltételek mellett 10 egyenkint 200.000 koronás ösztöndíjat szavazott meg az elnökség a szegedi állami felsőkereskedelmi iskolának, 3-at a szegedi városi női felsőkereskedelmi iskolának, 5-öt a bajai és szintén 5-öt a makói államilag segélyezett városi felsőkereskedelmi iskolának. Ezek az ösztöndíjak szintén a tanév végeztével kerülnek kiadásra.

3. A szegedi állami felsőipariskolával szemben a kamarának forma szerinti támogatási kötelezettsége is áll fenn; ezért az elnökség 10 egyenkint 400.000 koronás segélynek folyósítása iránt intézkedett, amely az intézet igazgatóságának javaslatához képest már kiosztásra is került.

4. Ugyanilyen alapon az elnökség 3 egyenkint 400.000 koronás segélyt folyósított a szegedi állami faipari szakiskola számára, amely az igazgatóság javaslatához képest már szintén kiosztásra került.

5. Két egyenkint 5.000.000 koronás ösztöndíjra irt ki pályázatot az elnökség március 15.-iki határidővel olyan felsőipari vagy kereskedelmi oktatási intézetet végzett ifjú iparosok vagy kereskedők támogatására, akik szakmájukban való tökéletesedés céljából valamely külföldi szakoktatási intézetet látogatnak, vagy pedig valamely külföldi üzemben vagy üzletben helyezkednek el. Erre a pályázatra összesen 31 kérvény érkezett be, melyeket a kamara ösztöndíj-bizottsága március 18.-án tartott ülésén vett

tárgyalás alá. A kamara ösztöndíj-bizottsága az ösztöndíjakat *Demján Sándor* áll. faipari szakiskolai művezetőjelöltnek és *Wesp Jenő* végzett felsőipari iskolai hallgatónak ítélte oda, kik közül az egyik egy müncheni butorgyárban óhajt a német iparművészeti butorgyártással megismerkedni, a másik pedig már ezidőszerint is mint önkéntes alkalmazott a szászországi Werdauban, egy textilipari üzemben dolgozik és ugyanott a textilszakiskolát óhajtja elvégezni.

6. A szegedi Ferencz József-Tudományegyetem jog- és államtudományi karával történt megállapodás alapján a kamara 1.000.000 koronás pályadíjat irt ki a következő tétel kidolgozására: „Fejtsenek ki Csonka-Magyarország külkereskedelmi forgalmának jellegzetes vonásai”. A pályázaton az egyetem jog- és államtudománvi karának hallgatói vehetnek részt s a díj odaitélése az egyetem jog- és államtudományi karát illeti meg. A kar a pályázatot úgy irta ki, hogy a jutalomdíj még a folyó tanév végén odaitélhető legyen.

7. Végezetiül a közgazdasági tudomány általános előmozdítása érdekében országos jellegű pályázatot irt ki az elnökség a következő tétel kidolgozására: „Milyen eltolódások történtek Csonka-Magyarország iparában gazdasági önállósodásunk óta?” E pályázat határidejéül az elnökség 1925 december 31.-ét tűzte ki és a bíráló bizottság tagjaiul Kovács Ferenc dr. és Lakó Dezső dr. egyetemi tanárokat és Tonelli Sándor dr. kamarai főtitkárt kérte fel. Ez a pályadíj természetesen csak abszolút tudományos és irodalmi becsü munkának adható ki és a kamara fenntartja magának a jogot, hogy kiadása ügyében a jutalomra érdemesnek ítélt munka szerzőjével tárgyalásba bocsájtkozzék. Az utolsó pályázatnak a kiírásánál főleg az a szempont vezette a kamara elnökségét, hogy az összeomlás óta a magyar iparban a legnagyobb mérvű eltolódások történtek, amelyeket főleg jövő gazdasági politikánk irányítása szempontjából minél tökéletesebb módon ismernünk kell. Ugy vélte az elnökség, hogy e nagyfontosságú kérdésnek a tisztázásához a kamarák is hozzájárulni tartoznak s erre legmegfelelőbbnek tartotta, ha egy ilyen pályázat kiírásával módot ad az összes szakembereknek, hogy a kérdésnek szenteljék idejüket.

Tudomásul szolgál.

XV/a. *Pick Jenő* levelezőtag írásban a következő indítványt terjesztette a teljes ülés elé:

„Tisztelettel kérem, hogy az áprilisi közgyűlésen alábbi indítványomat előterjeszteni méltóztassanak:

Pénzünknek stabilizációja súlyos válságba sodorta kereskedelmünket. Lassan heverjük ki a háboru ütötte sebeket, mert az ország területének $\frac{2}{3}$ -át elvesztettük. Ezen csonka helyzetünkben nehezen tudjuk a békebeli kereskedelmi viszonylatokat helyreállítani. A győző államok is meg-

sínylik Európa dezorganizált gazdasági berendezésének hátrányait, de különösen a mi gyenge exportáló iparunk sínylődik a fonák gazdasági helyzet miatt, mert erősen handicapelve jelenik meg a világpiacon. Három, sokszor hat százalékos forgalmi adót fizet, amely már egymagában megelőlje az exportkereskedelemnek. Fennáll még ma is az exportnál $\frac{1}{2}\%$ vámkezelési illeték és 1% mezőgazdasági kulturdíj.

Az ugynevezett győző országok ezzel szemben kereskedelmüket különböző kedvezményekben részesítik:

Csehország minden exportküldeményre, amely nem belföldre, hanem Csehország határain kívülre adatott fel, tetemes exporttarifát léptetett életbe (még az esetben is, ha darabáru küldeményről van szó). Ez annál figyelemreméltóbb, mert a cseh belföldi tarifa sokkal olcsóbb a magyarnál.

Lengyelország exportáló vállalatainak azon valutában ad olcsó hitelt, amelyben a lengyel termények eladatnak.

A hatalmas *Anglia* adja a legnagyobb kedvezményt a „Trade Facilities Act” alapján, 40%-át adja a külföldre számlázott áruknak több éves kölcsönkép, minimális — cca 4% — kamat mellett, az exportáló vállalatoknak.

Én, mint magyar husiparos, a magam szemüvegén és így a magyar állattenyésztés, zsir- és huskereskedelem nézőpontjából tudom megítélni a helyzetet és azt látom, hogy állatexportunk visszafelé fejlődik, mert a magyarországi árak a világparitást meghaladták. De nemcsak a magas árak akadályai az export lehetőségének, hanem a hitel drágasága is. A disznózsirkereskedelem és a szalonnaexport azért pang Magyarországon, mert 18—25%-os pénzzel nem tud megbirkózni a magyar kereskedő Armour, Swift, hatalmas chicagói packerekkel, akiknek 3%-os pénz áll rendelkezésükre.

A magyarországi zsirárok ma már világparitáson alul vannak és így kedvező hitelfeltételekkel a magyar disznózsir ismét elfoglalhatná azt a vezető pozíciót, amelyet a háború előtt birt. Ez azonban csak akkor lehetséges, ha az állam — úgy mint Angliában és Lengyelországban — az exportálóknak olcsó hitelt bocsát rendelkezésükre, mert ha ez be nem következik, a magyar sertésitenyésztés is válságba kerül.

Ugyanez áll a magyar paprikára. Tíz éven át nem tudtunk a világpiacon megjelenni, mert versenyképtelenek voltunk. Ma már áraink olcsóbbak, mint a spanyoloké, azonban nevezettek 6—12 hónapos hitelt nyújtanak a vásárlóknak. A nagyobb üzletek megkötésének akadályai itt is a magyarországi hitelviszonyokban keresendő.

Nem akarom a példákat halmozni és jelen indítványom méretét fokozni. Az elmondottak alapján ama tiszteletteljes kéréssel fordulok a tekintetes Kamarához, méltóztassék a pénzügy-, valamint a kereskedelmi miniszteriumokban sürgősen lépéseket tenni, hogy a magyar exportáló gyáripár és kereskedelem is részesüljön egyrészt a vasuti exporttarifák, de legfőképp az olcsó hitel nyújtása révén azon kedvezményben, amelyben a

kedvezőbb körülmények között élő, győző államokbeli exportáló kereskedők és gyárosok részesülnek.

A pénzügyminiszterium talált alapot az építkezési kölcsönre, mezőgazdasági és kisipari hitelre, a tisztviselő akció céljaira, kívánatos, hogy a kivitelt szolgáló kereskedelmet is pártfogolja, mert hazánk létérdeke, hogy kereskedelmi mérlege aktív legyen.

Tisztelettel :

Pick Jenő, levelezőtag.

A teljes ülés az elnök javaslatára az indítványt a kamarai irodának adja ki, azzal az utasítással, hogy a kérdés tanulmányozása és megfelelő előkészítése után a szükséges előterjesztéseket az érdekelt szakminiszteriumoknál tegye meg.

XV/b. *Kalmár Zsigmond* levelezőtag (Hódmezővásárhely) előadja, hogy a vidéki érdekeltség részéről igen sok panasz merült fel a szállító vállalatok működése ellen. A mai nehéz versenyviszonyok mellett annak a magyar cégnek, amely exporttal foglalkozik, érdeke volna, hogy a legolcsóbb utirányt és legkedvezőbb szállítási lehetőséget kapja meg. A szállító vállalatok azonban általában vállalják a szállítást, részletes elszámolást nem közölnek és így az olcsóbb utirány által biztosított hasznot maguknak tartják meg. A kezelés nagyon hosszadalmas és az általuk nyújtott felvilágosítások megbízhatatlanok. Szóló például hetekkel ezelőtt kért egy külföldi tarifára vonatkozólag felvilágosítást a különböző speditőr cégektől és érdemleges választ még egyiktől sem kapott. Nagyon szükségesnek látná, hogy külföldi hasonló intézmények mintájára a kamara is kibővítsen egy olyan osztállyal, amely fuvardijak, vámok tekintetében rendelkezésre állana az érdekeltségnek.

Wimmer Fülöp elnök válaszában megjegyzi, hogy ezzel a kérdéssel a kamara már hónapokkal ezelőtt foglalkozott és tervbe vette egy tarifa-irodának megszervezését, akkor azonban a Szegedi Kereskedők Szövetsége részéről aggodalmak hangzottak el, hogy ez a szállító vállalatok érdekeit sértené. *Kalmár Zsigmond* felszólalása annál kellemesebb az elnökség szempontjából, mert amiket elmondott, azok az elnökség álláspontjának helyességét igazolják. Magától értetődőleg a kamara által tervbe vett tarifa-iroda nem volna üzleti jellegű vállalkozás, hanem csak a szükséges felvilágosításokat adná meg és ezeknek birtokában az egyes cégek a szállító vállalatokkal aállítás tényleges lebonyolítására nézve teljesen szabadon egyezhetnének meg. Bejelenti, hogy az elnökség a kérdést továbbra is napirenden fogja tartani és lehetőleg már pozitív javaslattal fog a legközelebbi teljes ülés elé lépni.

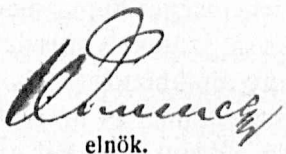
Tudomásul szolgál.

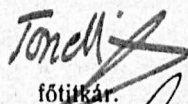
XV/c. *Papp József* kültag (Makó) a *kisipari hitel* ügyét teszi szóvá és előadja, hogy mostani formájában a kisipari hitel egyáltalán nem elé-gíti ki az iparosság kívánalmait. A hitel rendkívül drága és azonkívül olyan mellékes költségekkel jár, amelyek súlyosan terhelik az iparosságot. Külö-nösen az loksz. által nyújtott hitelek ellen merül fel tömérdek kifogás és panasz. A kisipari hitel helyett helyesebbnek tartaná, ha az állam az erre fordított összeget közmunkákra használná fel és ezen a módon biztosítaná az iparosság foglalkoztatását. Kérdést intéz az elnökséghez, hogy foglal-kozott-e a kamara már ezzel a kérdéssel és amennyiben ez nem történt volna meg, szándékozik-e valamelyes irányban lépéseket tenni?

Wimmer Fülöp elnök felvilágosítás gyanánt megjegyzi, hogy a kis-ipari hitel kérdésével a kamara már több ízben foglalkozott és úgy a hitel-nek olcsóbbá tétele, mint a mellékes költségeknek leszállítása érdekében előterjesztéssel élt. A közmunkák kérdését, véleménye szerint, ezzel a kér-déssel összekapcsolni nem lehet. Minthogy a kamara e tekintetben már megtette kötelességét, kéri válaszának tudomásul vételét.

Az elnök felvilágosítása tudomásul szolgál.

Kmf.

elnök.

főtájkár.

Hitelesítjük:

